

5. LEHIAKORTASUNA ETA LAN KOSTUAK

5.1 Produktibitatea

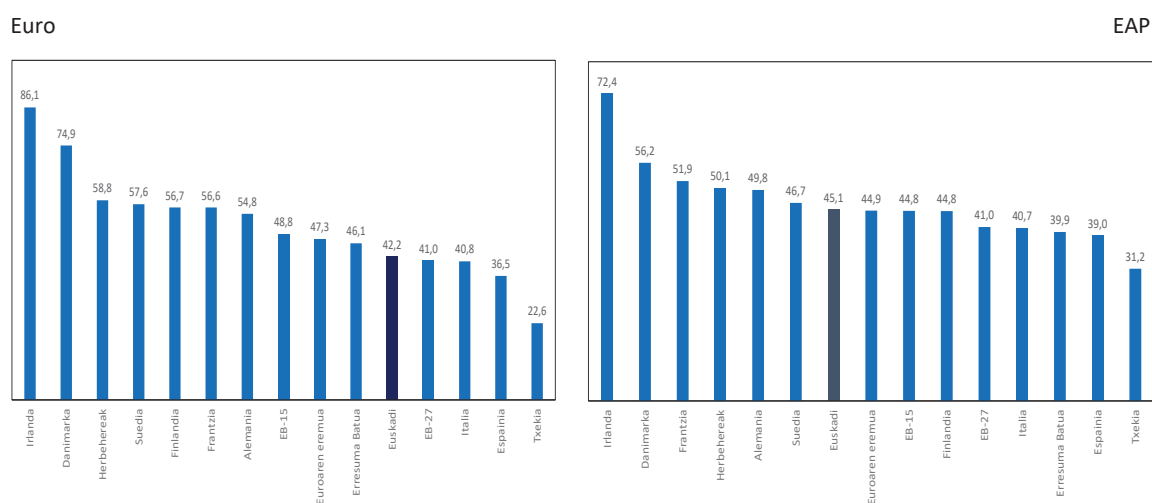
Produktibitatea lehiakortasunaren eta hazkundearen oinarria da. Produktibitatea hobetu ahala, lehiakideen aldean lehiakorra izatea lortzen da. Halaber, eraginkortasuneko neurri bat da, zeren eta baliabide berberekin produktibitatearen handitze batek ekoizpen handiagoa lortzea ahalbidetzen baitu. Beste aldetik, soldaten bidezko errentak banatzeko erreferentzia bat da, produktibitatearen bilakaerari erreparatuta zehazten baitira askotan. Eraginkortasuna hobetzea ekoizpen sistema guztien muinean dagoen zerbait da. Hori dela eta, interesgarria da norberaren bilakaera aztertzea ez ezik, erreferente izan daitezkeen beste ekonomia batzuekin konparazioak egitea ere.

2019an, EAEko ekonomiak lan faktorearen itxurazko produktibitatearen %0,6ko hazkundera lortu zuen, hots, aurreko bi urteen antzeko balioa, baina 1995etik lortutako batez bestekoa (%1,0) baino txikiagoa. Oro har, produktibitatearen irabazian moteltzeko joera nabaritu da azken hamarkadetan. Fenomeno hori orokorra da, eta ekonomia eremu nagusi guztiei eragiten die, hainbat arrazoiengatik. Besteak beste, biztanleriaren zahartzea, lan merkatuko gabeziak eta I+Gko gastu ez-nahikoa aipatu behar dira. Produktibitatearen hazkunde txikien adibide gisa, nahikoa da aipatzea 2019an Europar Batasun osoan %0,5eko igoera izan zela, baina Alemanian eta Italian negatiboa izan zela (-%0,3), Espainian bezala. Frantziak (%0,3) eta Erresuma Batuak (%0,4) EAEko ekonomiak baino igoera txikiagoak izan zituzten.

Balio absolutuetan, lan egindako ordu bakoitzeko produktibitatea 42,2 eurokoa izan zen EAEn 2019an. Kopuru hori Europar Batasuneko batez bestekoa baino pixka bat handiagoa da, baina beste erreferentzia interesgarri batzuen azpitik, hala nola euroaren eremuko batez bestekoa eta 15 kidez

osatutako Europar Batasunaren batez bestekoa. Orobat, distantzia handia dago EAEko produktibitatearen eta Europako herrialde liderren produktibitatearen artean, eta horien artean Irlanda edo Danimarka aipa daitezke.

Lan produktibitatea orduko. 2019
54. irudia

Iturria: Eurostat eta Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritza.

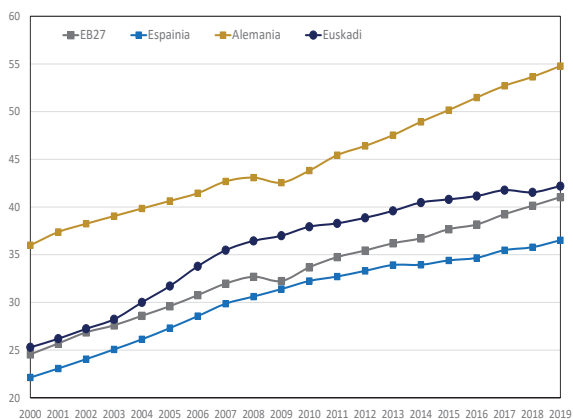
Orduko produktibitatearen kalkulua erosteko ahalmenaren parekotasunean (EAP) egiten bada, herrialde bakoitzeko prezioen mailan dagoen aldea zuzentzen duena, EAEko ekonomiaren posizio erlatiboa hobetu egiten da eta gehiago hurbiltzen da euroguneko eta Europar Batasun 15eko herrialde aurreratuenetako batez bestekoari. Kalkulu hori ez da guztiz zehatza, zeren eta, Eurostatek prezioen maila bera erabiltzen baitu herrialde bateko lurralde osorako, nahiz eta jakin haren barruan alde nabarmenak daudela gehien eta gutxien garatutako eremuen artean.

Produktibitateak orduko denboran zehar izan duen bilakaerak berretsi egiten du gorakada herrialde guztietan. Euskadiren eta Europako batez bestekoaren arteko alderaketak hobekuntza nabarmena erakusten du 2000ko hamarkadaren eta Atzerald Handiaren hasieraren artean. Hala ere, ordutik hona, aldagai horren hobekuntza Europako batez bestekoa baino txikiagoa izan da EAEn eta hamabosteko taldetik aldendu da, eta berriro bat egin du, beherantz, hogeita zazpiko batez bestekoarekin.

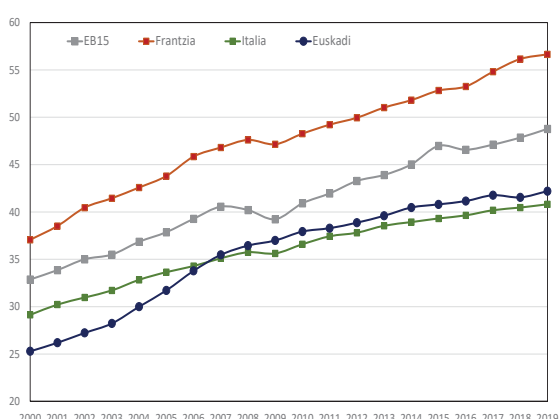
Produktibitatea lan ordu bakoitzeko. Bilakaera 2000 - 2019

55. irudia

Euro/orduko

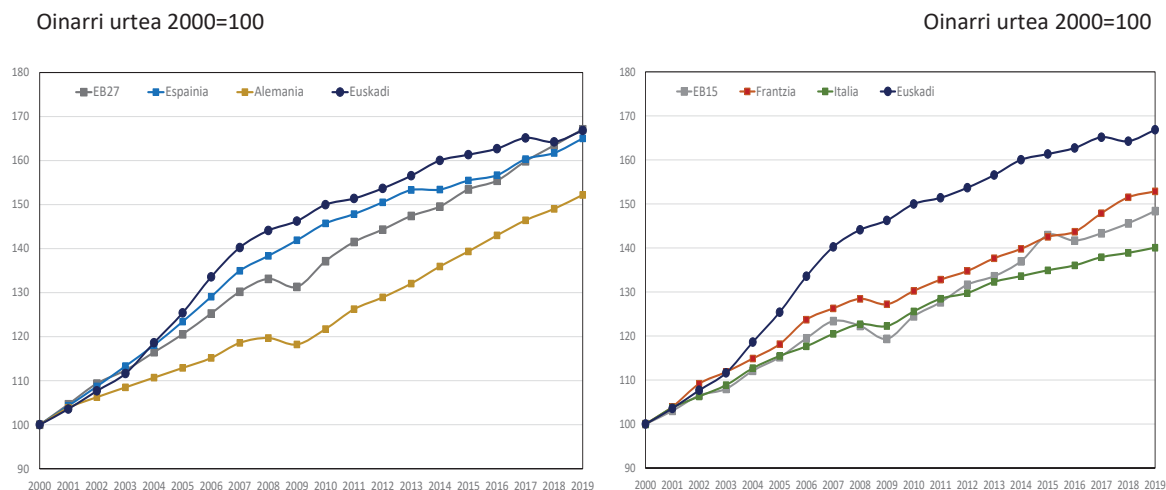
Euro / orduko

Iturria: Eurostat eta Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritza.

Euroguneko herrialde nagusiekin alderatuta, nabarmentzekoa da Alemaniaren produktibitate handia. Izan ere, 2009az geroztik goranzko joera irmoa izan du, orduko 54,8 eurokoa, eta EAEn, berriz, 42,2 eurokoa. Hango lan ordua, beraz, EAEko ordukoa baino ia %30 produktiboagoa da, Atzeraldi Handiaren hasieran %18ra baino ez baitzen iristen. Egoera antzekoa da Frantziarekin alderatuta (56,6 euro) eta hobe Italiarekin alderatuta (40,8 euro). Herrialde horrekin 2007an bat egin zuen eta ordutik Euskal Autonomia Erkidegoaren antzeko bilakaera izan du. Konparazio horretan, Espainiaren posizioa (36,5 euro) atzeratuagoa da.

Eurotan dagoen posizioari erreparatu beharrean, ekonomia bakoitzak 2000. urtean izan zuen posiziotik begiratuta, ikusten da EAEko ekonomiaren jarduna Europako batez bestekoaren antzekoa edo hobe izan dela. Hain zuzen ere, 2000. urtean 100 balio batetik abiatuta, EAEko ekonomia 144ko balioarekin iritsi zen Atzeraldi Handira, Europar Batasuneko 133ren eta Alemaniako 120ren aldean. Hala ere, hurrengo bost urteetan jasandako atzeraldi bikoitzaren eraginak pisu handiagoa izan zuen EAEko ekonomian, 2019ra 167ko datuarekin iritsi baitzen, Europar Batasuna 27ri dagokion kopuru bera, nahiz eta oraindik ere Alemaniaren (152) eta EB-15en (148) balioen gainetik egon.

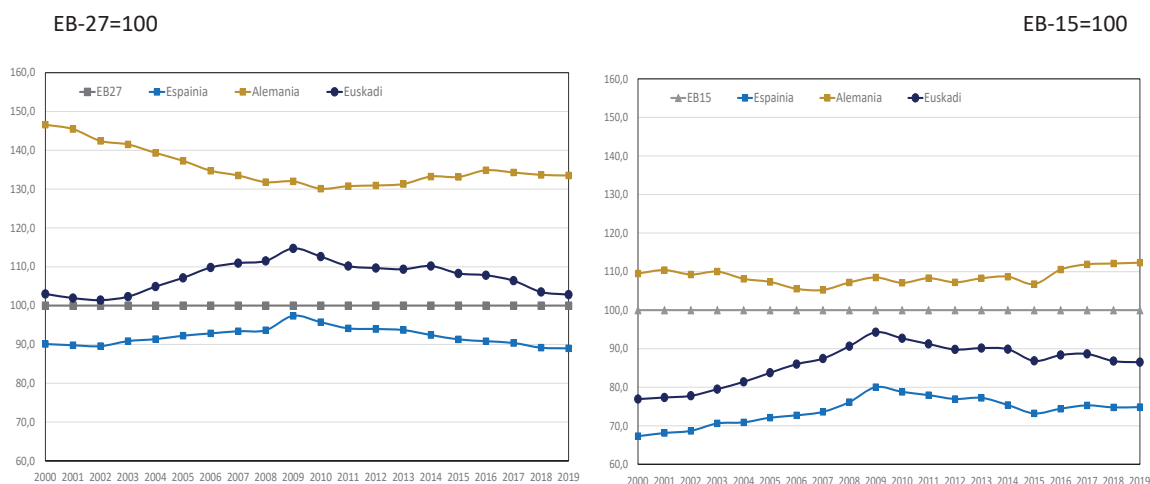
Produktibitatea lan ordu bakoitzeko 2000- 2019. 2000=100.**56. irudia**

Iturria: Eurostat eta Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritza.

Europar Batasuneko 27 kideko batezbestekoa 100eko balioari dagokiola, 57. irudiak aurreko paragrafoetan aipatutako bi etapak erakusten ditu: 2000-2009 aldiari dagokiona eta ondorengo fasea. Lehenengoan, EAEko produktibitatea 15 puntu igo zen Europako batez bestekoarekin alderatuta. Bigarrenean, ordea, bilakaera ez zen batez besteko hori baino hobeia izan, eta ia hasierako egoera erlatibora itzuli zen. Espainiaren kasua antzekoa izan zen, baina hobekuntza erlatiboa eta ondorengo moderazioa txikiagoak izan ziren, hamar puntu ingurukoak. Azkenik, Alemaniak alderantzizko bidea egin zuen: lehen fasean produktibitate galera erlatiboa izan zuen, eta Atzeraldi Handitik hobekuntza txiki bat lortu du.

Europar Batasuneko punta-puntako herrialdeez osatutako EB-15ari dagokionez, 2000. urtean EAEko ekonomia atzeratuago zegoen (77) eta aurrerapen esanguratsu bat lortu zuen. Horren ondorioz, 2009an batez bestekotik sei puntura baino ez zen kokatu. Ondorengo urteetan, galera erlatiboak 87ra arte urrundu zuen. Beraz, EB-27rekin ez bezala, bidaia hori ez da izan joan-etorrikoa izan hasierako posiziora arte, baizik eta 2019an hamar bat puntu gorago zegoen 2000. urteko egoera erlatiboa baino.

Produktibitatea orduko. Bilakaera 2000-2019
57. irudia

Iturria: Eurostat eta Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritza.

A priori pentsa daiteke EAEko ekonomiak Europako batez bestekoarekin alderatuta duen produktibitate erlatibo apur bat handiagoa industria sektoreak EAEko ekonomian duen pisu handiagoarekin lotuta dagoela, sektore hori baita, hain zuzen ere, produktibitate irabazi handienak lortzen dituen. Hala ere, jarduera adarren azterketa zehatzago batek adierazten du ez dela hori bakarrik arrazoia. Izan ere, industriak zeregin garrantzitsua du, ez bakarrik duen pisuagatik, baita Europar Batasunean batez beste dagoena baino %10 produktiboagoa delako ere. Baina beste sektore batzuek ere paper garrantzitsua jokatzen dute emaitza hobe horretan.

Eraikuntza da produktibitate erlatibo oso handia duten sektore horietako bat. Izan ere, lan ordu bakoitzeko, %50 produktu gehiago lortzen da EAEn Europako batez bestekoan baino. Sektorearen osaerak justifikatuko du, ziurrenik, alde hori, ez baitago lurralde baten esku bakarrik egongo den teknologia diferentzialik. Hori horrela izanda, EAEn egiten ari diren azpiegitura handietan egiten ari diren inbertsioak, abiadura handiko tren bereziki, obra zibilaren tamaina handiago baten atzean egon daitezke, eta horrek eraikinen atalarena baino balio erantsi handiagoa izan ohi du.

Produktibitatea orduko. EB27=100
30. taula

	Euroak			EAP		
	2000	2008	2018	2000	2008	2018
Guztira	103,0	111,5	103,6	115,7	119,2	111,0
Lehen arloa	237,0	175,7	162,9	266,1	187,8	174,7
Industria	103,8	120,1	109,8	116,6	128,4	117,7
- Manufakturak	103,0	120,9	110,1	115,6	129,2	118,0
Eraikuntza	133,6	161,7	153,8	150,0	172,9	164,8
Merkataritza eta ostalaritza	120,4	123,3	110,0	135,2	131,8	117,9
Informazioa eta komunikazioak	100,1	90,1	73,6	112,4	96,3	78,9
Finantza-jarduerak	111,4	149,2	123,6	125,0	159,5	132,5
Higiezinaren jarduerak	82,7	168,0	258,7	92,9	179,5	277,3
Jarduera profesionalak	72,6	77,5	79,2	81,5	82,8	84,9
Administrazio publikoa	115,9	118,4	103,8	130,1	126,5	111,3
Jarduera artistikoak	82,5	98,4	101,5	92,7	105,2	108,8

Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak egina Eurostaten datuetan oinarrituta.

Zerbitzuen alorreko jardueren artean, produktibitatea Europako batez bestekoa baino nabarmen handiagoa da higiezinaren adarrean, nahiz eta denboran zehar gorabehera handiak dituen sektorea den. Deigarria da produktibitate handiena higiezinaren burbuilaren unerik gorenean zein egungo fasean antzematen dela. Beste aldetik, finantza jarduerak Europakoak baino %24 produktibitate handiagoa lortzen dute, EAEko erakundeek jardunbide egokitik eratorria, Kutxabank Estatuko erakunde kaudimendunena eta koronabirusaren krisiari begira posizio onenetakoa duena izateak erakusten duen bezala.

Aitzitik, ahulezia nabarmenak daude bi jarduera adarretan: informazioa eta komunikazioak, eta jarduera profesionalak eta zerbitzu osagarriak. Bi kasuetan, EAEko produktibitatea Europakoa baino %20-%30 txikiagoa da, nahiz eta baterean eta besterean bilakaera kontrarioa izan diren. 2000. urtean, komunikazioak Europako batez bestekoaren antzekoak ziren, baina urtetik urtera okerrera egin dute. Aitzitik, jarduera profesionalak puntu gutxi batzuk hobetu dituzte azken bi hamarkadetan.

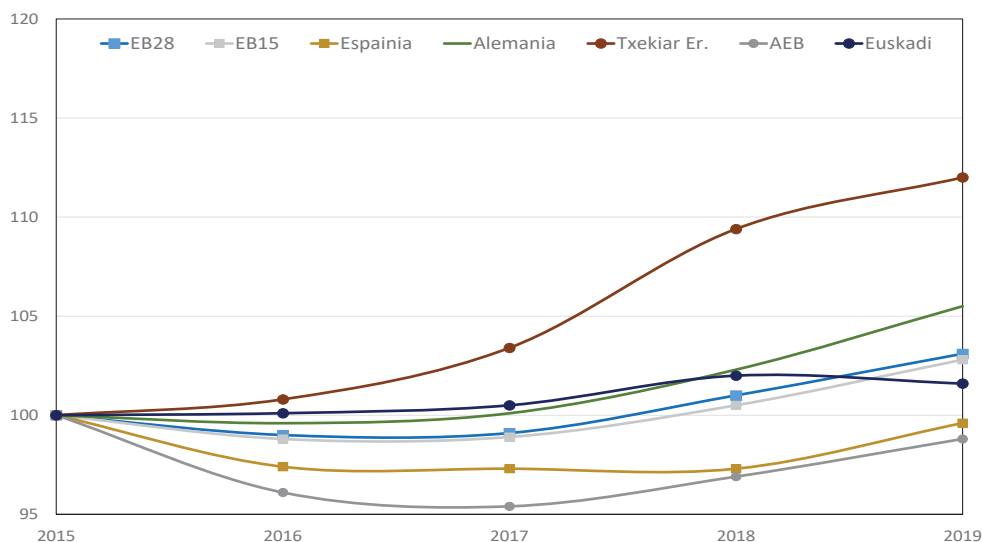
5.2 Lan kostu unitario nominalak eta errealak

2015-2019 aldian, Euskadiko lan kostu unitario nominalak (LKUn) ia konstante mantendu dira (batez besteko tasa %0,4 igo da epealdian), eta, zehazki, 2019an, %0,4 murriztu ziren (lehiakortasuna irabazi da).

Gainerako herrialdeek eta eremuek arinki moteldu zuten beren lehiakortasuna. Horrela, Alemania izan zen LKU nominalen lehiakortasun galeraren buru (%3,1eko igoera), ondoren Austria (%2,5), Espainia (%2,4) eta Txekiar Errepublika (%2,4), aurreko urteetako KLU nominalen hazkunde handiak leundu zituen eta gainerako herrialdeekin bat egite txiki bat hasi zuena, lehen aipatutako lan kostuen igoera handien ondorioz.

Azkenik, AEBetako LKU nominalen hazkundera %1,9koa izan zen, eta horrek -%0,3ko batez besteko tasa ekarri zuen epealdian. AEBek kostu eta ekoizpen aldaketak orekatzeko gaitasun handia mantendu zuten, 2007tik eskaintzen zituenak, eta 2015-2019 epealdi honetan oraindik ere mantentzen direnak.

Lan kostu unitario nominala orduko. 2015. urtea=100
58. irudia

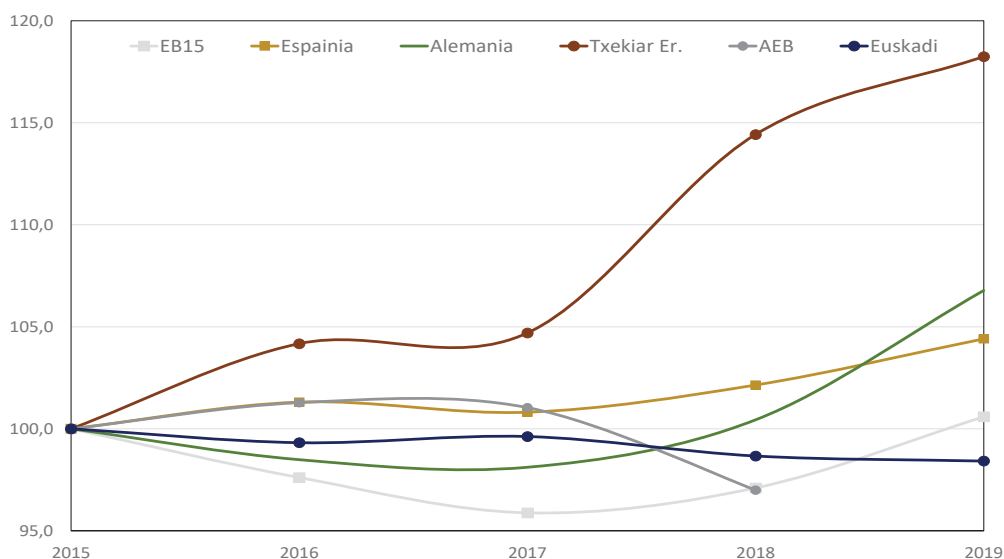
Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak eginia Eustat eta AMECOn datuetan oinarrituta. (2020ko maiatzean eguneratuta).

Analisia manufaktura azpisektorean fokatzen bada (oso garrantzitsua da balio erantsia, I+G+b edukia, esportatzeko gaitasuna eta gaitasun profesional teknikoen eskakizun maila handia dituelako), ikusten da 2015-2019 aldi honetan EAEk, Europar Batasuna 15ak eta AEBk bezala, bere manufaktura lehiakortasun mailari eutsi diola.

Beste aldetik, Alemaniak eta Espainiak, aldi horretan %1,0tik zertxobait goragoko batez besteko tasarekin, zertxobait murriztu dute manufaktura duten lehiakortasun maila. Txekiar Errepublika da gainerakoekiko aldea handitu duen herrialdea, eta KLUk %4,3ko (batez besteko tasa) igoera izan du aldi horretan.

2019ko datuen arabera, EAEk bere manufaktura KLU konstanteei eusten die, baita pixka bat hobetzen ditu ere, %0,3ko murrizketa bati esker. Adierazi behar da KLU nominalen mailak EAEko manufaktura sektorean 2019an 2007ko mailetan kokatu zirela. Aitzitik, Alemaniakoek nabarmen egin dute gora (%6,3), Europar Batasunean (%3,6) eta Txekiar Errepublikan (%3,3) gertatu den bezala.

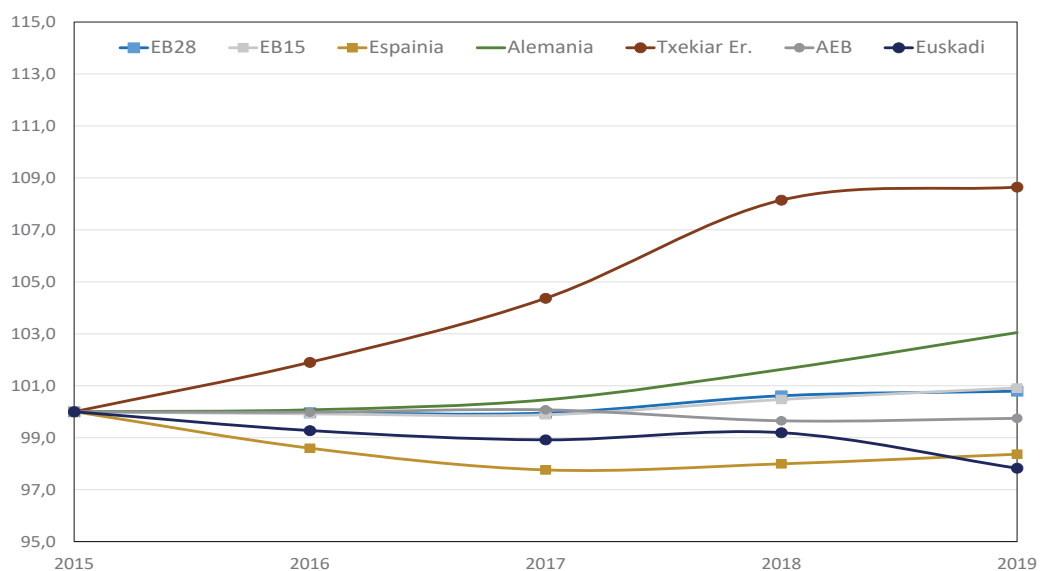
Lan kostu unitario nominala. Manufaktura. 2015-2019. 2015. urtea=100
59. irudia

Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak egin Eustat eta AMECOn datuetan oinarrituta. (2020ko maiatzan eguneratuta).

Azkenik, lan kostu unitario errealarari dagokionez (LKUr), 2015ean adierazle horrek EAEn eta Espainian izan zuen beherakada txikiak soldatek errentan duten partaidetzaren galera erlatibo txikia islatzen du. Euskadiren kasuan, azken urte honetan izan da batez ere; aldiz, parte hartze hori gero eta handiagoa izan da Alemania, Txekiar Errepublikan edo Europar Batasuna 28 herrialdeetan. Europar Batasuna 15ean eta AEBetan ia ez da aldaketarik egon.

Lan kostu unitario erreala orduko. 2015. urtea=100
60. irudia

Iturria: Ekonomia eta Plangintza Zuzendaritzak egina Eustat eta AMECOn datuetan oinarrituta. (2020ko maiatzan eguneratuta).